

Маргасова Вікторія Геннадіївна,
доктор економічних наук, професор,
проректор з наукової роботи, Національний
університет «Чернігівська політехніка»

Вдовенко Наталія Михайлівна,
доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри глобальної економіки
Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Коваль Віктор Васильович,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри управління
підприємницькою та туристичною
діяльністю Ізмаїльський державний
гуманітарний університет

Margasova Viktoriya,
Doctor of Sciences in Economics, Professor,
National University «Chernihivska Politehnika»,
<https://orcid.org/0000-0001-8582-2158>

Vdovenko Nataliia,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
National University of Life and Environmental
Sciences of Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0003-0849-057X>

Koval Victor,
Doctor of Economic Sciences, Professor,
Izmail State University of Humanities,
<https://orcid.org/0000-0003-2562-4373>

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ РИНКУ РИБИ ТА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ
АКВАКУЛЬТУРИ В УКРАЇНІ Й СВІТІ
STATE REGULATION OF FISH MARKET DEVELOPMENT AND ORGANIC AQUACULTURE
PRODUCTS IN UKRAINE AND WORLDWIDE**

Маргасова В. Г., Вдовенко Н. М., Коваль В. В.
Державне регулювання розвитку ринку риби
та органічної продукції аквакультури в
Україні й світі. *Український журнал
прикладної економіки та техніки*.
2023. Том 8. № 2. С. 366 – 371.

Margasova V., Vdovenko N., Koval V. State
regulation of fish market development and
organic aquaculture products in Ukraine and
worldwide. *Ukrainian Journal of Applied
Economics and Technology*.
2023. Volume 8. № 2, pp. 366 – 371.

Стаття присвячена дослідженню розвитку базових засад регулювання ринку риби в світі та адаптації принципів, методів і інструментів державного регулювання задля розробки пропозицій щодо ефективного функціонування ринку органічної продукції аквакультури в Україні. Доведено той факт, що попит на органічну рибу наявний, що у перспективі спонукає до розроблення ефективних стратегій для задоволення потреб споживачів. Встановлено, що органічна аквакультура зосереджена на виробництві нішевих продуктів. Для переходу до виробництва органічної аквакультури в Україні потрібен час, проте тут є переваги в покращенні якості риби, зростанні галузевій конкурентоспроможності. Запропоновано для подальшого розвитку органічної аквакультури в Україні враховувати потреби ринку і попит споживачів та удосконалити механізми і методи державного регулювання при створенні умов для рибогосподарських виробників через заходи регулювання, щоб задовольнити потреби споживачів в органічних продуктах аквакультури.

Ключові слова: ринок, рибне господарство, державне регулювання, галузь, органічна продукція аквакультури, інструменти, метод регулювання, розвиток, конкурентоспроможність, попит, пропозиція.

The article represents the study of the development of the basic principles of the regulation in the market of fish and organic aquaculture products in the world and the adaptation of the principles, methods, and tools of state regulation in order to develop proposals for the effective functioning of this market in Ukraine. The fact that there is a demand for organic fish has been proven, which, in the long run, encourages the development of effective strategies to meet the needs of consumers. Organic aquaculture has significantly impacted economic aspects such as niche food production, ecology, environment, and rural development. The transition from conventional to organic aquaculture production in Ukraine takes time. However, it can bring significant benefits, including improving the quality of fish and fish products, preserving the environment, increasing consumer awareness, rural development, and industry competitiveness. It is proposed to consider the needs of target markets and consumer demand for the further development of organic aquaculture in Ukraine and the world. Organic aquaculture can be an essential direction for developing fish farming providing high-quality and environmentally friendly organic aquaculture products. For this, it is necessary to improve the mechanisms and methods of state industry regulation while creating conditions for fish producers through regulatory measures to meet the needs of consumers in organic aquaculture products. The dynamics of the formation of the system of EU regulations and UN FAO documents in organic production are given. It was concluded that the further improvement of the normative and legal regulation method is a priority task for ensuring the quality of manufactured organic products and the stability of the functioning of the fishery. Organic production has its characteristics and requirements, which lead to the provision of control, supervision of certification, and labeling of products, which encourage further research in conditions of extraordinary challenges.

Keywords: market, fishery, state regulation, industry, organic aquaculture products, tools, method of regulation, development, demand, supply.

Вступ

Розвиток органічного виробництва риби та інших водних організмів в світі безперечно охоплює економічний, природоохоронний і соціальний аспект і є складовою Стратегії біорізноманіття ЄС до 2030 року та діючого Плану дій ЄС щодо органічного виробництва. Основні аспекти, які роблять органічне виробництво риби і водних організмів важливими для сталого розвитку, включають мінімізацію забруднення водних об'єктів, контроль технологічних процесів, забезпечення сталості аграрної і продовольчої системи, відповідність стратегіям біорізноманіття. Органічні методи виробництва, як правило, обмежують використання хімічних речовин, таких як пестициди та антибіотики. Тож маємо зазначити, що органічне виробництво передбачає контроль за економіко-організаційними та технологічними процесами, від вирощування до переробки і реалізації риби, забезпечує відповідність вимогам щодо сталості та стандартів якості. Наявність стандартів і процедур сертифікації для органічної аквакультури є ключовим аспектом, і в багатьох країнах цей процес ще розвивається. Включення органічного виробництва в Стратегії біорізноманіття ЄС до 2030 року та інші ініціативи демонструє зобов'язання до збереження довкілля та сталого використання рибних, водних, земельних ресурсів. Органічне виробництво аквакультури сприяє сталості шляхом захисту природних ресурсів, відновлення земель під водою та забезпечення біологічної різноманітності, що дає можливість рибному господарству бути менш вразливим до економічних та екологічних впливів.

Водночас органічне виробництво продукції аквакультури розвивається й має численні виклики. Варто враховувати, що дана ніша потребує значних фінансових інвестицій, оскільки рибне господарство є високотехнологічною галуззю зі складними виробничими та екологічними вимогами. Попит на органічну рибу хоч і є нині обмеженим, важливо розробити стратегії для задоволення споживачів. Незважаючи на всі ці виклики, органічна аквакультура має великий потенціал і є складовою сталого розвитку. Водночас нестача органічних кормів і відсутність міжнародної органічної сертифікації нині є суттєвими викликами для розвитку органічної аквакультури в Україні. Вітчизняні учені звертають увагу на проблеми правового регулювання органічного виробництва загалом і аквакультури зокрема: О. Г. Бондар [1], О. В. Гафурова [3], В. М. Єрмоленко [5], С. І. Марченко [8], Є. С. Милованов [6], В. В. Носік [9], О. Є. Черняк [5] та інші вчені. Подальше вдосконалення нормативно-правового методу регулювання органічного виробництва є першочерговим завданням для забезпечення якості органічної продукції, стабільності функціонування рибного господарства. Органічне виробництво має свої особливості й вимоги, які призводять до забезпечення контролю за сертифікацією, маркуванням риби, що спонукають до подальших досліджень в умовах надзвичайних викликів.

Формулювання цілей статті

Є дослідження стану державного регулювання рибного господарства з урахуванням розвитку органічної аквакультури в Україні й світі в.

Виклад основного матеріалу дослідження

Як показали дослідження, В. В. Носік наголошує, що фальсифікація органічних продуктів та їх неправомірне маркування представляють серйозну загрозу для розвитку органічної галузі та довіри споживачів. Дії, спрямовані на реалізацію підробленої органічної продукції, можуть призвести до серйозної моральної та матеріальної шкоди для споживачів, а також до порушення рівноваги та конкуренції на ринку [9]. Водночас О. В. Гафурова зазначає, що «зі змісту Закону України від 10.07.2018 «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції» мало зрозуміло, з якою саме метою здійснюється органічне виробництво і у чому полягає його суспільне значення» [3]. Також варто погодитися із думкою Є. О. Черняка та В. М. Єрмоленка, які вказують, що у сфері органічного виробництва правовою проблемою є формально прийняте законодавство, реалізація якого є складним завданням, тому воно не створює належних основ для формування правового механізму для розвитку органічного виробництва [5].

У порівнянні з органічним сільським господарством сектор органічної аквакультури ще тільки на початку шляху свого розвитку. Як показали дослідження, у світі обсяг аквакультурних угідь становить вражаючу площу в розмірі 18,8 млн га земельних ресурсів. При цьому в секторі лише 209900 га аквакультурних ферм були сертифіковані відповідно до стандартів органічного виробництва. Така мала кількість сертифікованих аквакультурних господарств переконливо доводить нішевий характер цього напряму на міжнародному ринку органічної продукції при формуванні попиту та пропозиції на даний харчовий продукт. Зміни в попиті та пропозиції на органічну продукцію аквакультури впливають на ціну та обсяги продажу її на ринку риби.

Зокрема збільшення попиту на органічну продукцію аквакультури призведе до підвищення цін на неї, якщо пропозиція залишається незмінною або зростає менше, ніж попит на рибу. Ця формула допомагає регулювати ринкові відносини та визначати цінову динаміку органічної продукції аквакультури:

$$Q D (P) = Q S (P) \quad (1),$$

де Q – обсяг органічної продукції аквакультури, P – ціна, D – попит на органічну продукцію аквакультури, S – пропозиція органічної аквакультури.

Таким чином, на ринку риби рівновага встановлюється тоді, коли кількість органічної продукції аквакультури, яку споживачі готові купувати, дорівнює кількості риби, яку виробники готові продавати. Тоді встановиться рівноважна ціна і рівноважний обсяг органічної продукції аквакультури, зокрема лосося.

Зміни у факторах, що впливають на попит і пропозицію, можуть призвести до змін у цінах та обсягах виробництва на ринку аквакультури. Наприклад, збільшення попиту на органічну аквакультуру може призвести до зростання цін на органічну продукцію і стимулювати виробництво органічної риби.

У зв'язку з обмеженим поширенням сертифікованих органічних аквакультурних господарств цей сектор підтверджує значний потенціал для росту та розвитку, а також може відіграти ключову роль у забезпеченні споживачів органічними морепродуктами в майбутньому. Перша органічна риба була сертифікована у 1995 році, коли з'явився перший стандарт Naturland. Стандарти «Натурленд» поширюються на цілу лінійку продукції, у тому числі на аквакультуру та стале промислове рибальство. За даними Асоціації органічного сільського господарства «Натурленд» функціонує як приватний сертифікатор і сертифікує весь ланцюг створення вартості по будь-якому продукту, що виробляється за органічною схемою. Асоціація розробляє рекомендації щодо органічної аквакультури та реалізує пілотні проекти в Німеччині та в інших країнах світу. Набути статус органічного господарства досить складно. В результаті нами було досліджено динаміку змін європейського законодавства у процесі становлення розвитку ринку органічної продукції аквакультури в світі, яка представлена в табл. 1.

Таблиця 1. Динаміка формування системи регламентів Європейського Союзу та документів ФАО ООН в аспекті органічного виробництва

Регламенти ЄС	Сутність
Стандарти «Натурленд»	Поширюються на лінійку продукції, у тому числі на аквакультуру
Регламент Ради (ЄС) № 834/2007 від 28.06.2007, скасовує Регламент № 2092/91 як частини САП ЄС	Про органічне виробництво та маркування органічної продукції. Наголошує на необхідності розробити загальну структуру правил Співдружності стосовно органічного виробництва продукції рослинництва, тваринництва і аквакультури, використання логотипу Органік. Регулює збут продукції органічного походження, але й імпорт із країн не членів ЄС.
Регламент Комісії (ЄС) № 889/2008 від 05.09.2008	Розділ II, Розділ III та Розділ IV з відповідними змінами стосуються продуктів, які походять з аквакультури та морських водоростей. Визначає детальні правила імплементації Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007 про органічне виробництво та маркування органічної продукції стосовно органічного виробництва, маркування і контролю. Зроблено акцент на охороні довкілля.
Регламент Комісії (ЄС) № 1235/2008 від 08.12.2008	Визначає детальні правила імплементації Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007 про умови імпорту органічних продуктів з третіх країн.
Регламент Ради (ЄС) № 848/2007 від 30.05.2018, набув чинності 01.01.2021	Про органічне виробництво та маркування органічної продукції із скасуванням Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007 від 28.06.2007. Встановлює нову нормативну базу для органічного виробництва для всіх учасників органічного ринку ЄС, включаючи експортерів. Пандемія сприяла відтермінуванню Регламенту № 848/2007 на рік – до початку 2022 р. Цей регламент замінив більше ніж 50 регіональних і приватних стандартів, що спростить правила міжнародної торгівлі органічними продуктами.

Джерело: складено на основі матеріалів: [6; 10; 12; 13; 14;15; 16]

Встановлені Регламенти мають сприяти становленню гармонізованої концепції органічного виробництва. Уповноважені органи влади, контролюючі інстанції та органи контролю повинні утримуватися від будь-яких дій, які могли б спричинити перешкоди вільному руху відповідних продуктів і були сертифіковані органом контролю або контролюючою інстанцією іншої країни-учасниці. Зокрема, вони не повинні вимагати проходження додаткового контролю. Органічні продукти, які імпортуються до ЄС, можуть продаватися і купуватися на ринку як органічні, коли вони були вироблені відповідно до правил виробництва і за умови дотримання системи контролю, які відповідають правилам і системі або є еквівалентними. Крім того, продукти, що імпортуються за еквівалентною системою, повинні мати сертифікат, виданий уповноваженим органом влади або затвердженою контролюючою інстанцією чи органом контролю відповідної третьої країни. Як базові (міжнародні) використовують вимоги нового

європейського регламенту. Базовими стануть вимоги Регламенту ЄС № 2018/848 від 11.11.2020 року. Попередній Регламент (ЄС) № 834/2007 має бути продовжено до 31.12.2024 р. для підготовки до впровадження положень, встановлених новим Регламентом ЄС.

Основні положення нового Регламенту стосовно аквакультури базуються на досвіді, накопиченому у процесі застосування Регламенту (ЄС) 834/2007 і визначають, до яких продуктів застосовується Регламент. Насамперед він має охоплювати продукцію сільського господарства, включаючи аквакультуру. Продукти, що підпадають під сферу застосування цього Регламенту, джерелом походження яких служить полювання на диких тварин або рибний промисел, не вважаються органічними, оскільки процеси їх виробництва не можуть контролюватися повною мірою. Зроблено акцент на необхідності розроблення докладних правил виробництва щодо продукції аквакультури, включаючи правила збирання дикорослих рослин та водоростей. При органічному виробництві слід використовувати методи виробництва, які запобігають чи зводять до мінімуму будь-яке забруднення довкілля. В Регламенті відображено цілі нової Спільної аграрної політики щодо аквакультури, яка відіграє ключову роль у забезпеченні продовольчої безпеки, а також зайнятості, одночасно зменшуючи навантаження на запаси промислової риби, в контексті зростання глобального попиту на водні продукти (табл. 2).

Таблиця 2. Стратегічні підходи до розвитку органічного виробництва в світі та шляхи їх реалізації в Україні

Документ	Зміст
Стратегія біорізноманіття ЄС до 2030 р.: повернення природи у наше життя	Містить зобов'язання та дії, які мають бути виконані на території ЄС до 2030 року. Основними цілями документу протягом наступного десятиліття є: - п. 2.2.6. в контексті відновлення належного екологічного стану морських екосистем: 30% морських акваторій повинні стати заповідними територіями, зменшення вилучення з природи промислових видів, що скорочують чисельність; - п. 2.2.7. в контексті відновлення прісноводних екосистем: збереження екосистем прісноводних водойм та річок щонайменше 25000 км річок будуть відновлені до стану вільноплинних до 2030 року; - запровадження нової європейської системи управління біорізноманіття і посилення імплементації та виконання екологічного законодавства ЄС.
Стратегія «Від ферми до виделки». Оприлюднена 20.05.2020 р. Європейською Комісією	Стратегія передбачає, що виробники органічної їжі зменшать негативний вплив на довкілля, використовуючи сучасні технологічні можливості та зберігаючи свою конкурентоспроможність. Прогнозується, що ринок органічної їжі продовжуватиме зростати, а органічне виробництво потребує подальшого просування. Пропонується зменшення загального обсягу продажів антимікробних препаратів для вирощених тварин та аквакультури на 50% до 2030 р.
План дій з розвитку органічного виробництва	Пропонує просування сталих практик аквакультури, зокрема, органічної: підвищення загального попиту на органічні продукти та заохочення фермерів до переходу на органічні технології; запровадження стимулів для органічного виробництва; збільшення внеску органічного сектору у сталість і вирішення екологічних проблем

Джерело: складено на основі матеріалів: [10; 13; 14; 15]

При цьому органічна аквакультура має бути заснована на вирощуванні молоді риб, походить із органічних виробничих одиниць. Тварини органічної аквакультури не завжди доступні для розведення або нагулу в достатній кількості і не завжди мають належну якість для задоволення потреб операторів, які виробляють тварин аквакультури. За певних умов має зберігатися можливість застосування риб в аквакультурі, спійманих у дикій природі чи виведених неорганічним способом, в органічні виробничі одиниці.

Діючий принцип еквівалентності замінено принципом відповідності стандартам ЄС. Це означає, що споживач отримає якісну продукцію с логотипом ЄС незалежно від країни її походження. Еквівалентні стандарти будуть визнані лише в межах двосторонніх торговельних угод між ЄС та іншими країнами. Для операторів, що виробляють водорості або тварин аквакультури в ЄС і стикаються з високими витратами, пов'язаними з органічною сертифікацією, передбачена система групової сертифікації з метою зниження витрат на сертифікацію, забезпечення рівних умов конкуренції. З цієї причини слід запровадити та дати визначення поняття «група операторів», а також встановити правила, що відображають потреби та ресурсні можливості дрібних фермерів [11]. Згідно з нашими дослідженнями ми бачимо, що продовжується гармонізація законодавства України з європейським, що дозволить адаптувати національну систему виробництва органічної продукції до вимог ЄС.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Маємо підстави зробити висновки, що стабілізація та подальший розвиток ринку органічної аквакультури є важливими завданнями, оскільки ця галузь може мати значний вплив на різні аспекти, включаючи виробництво продуктів харчування, екологію та регіональний

розвиток. Для досягнення поставлених цілей важливо розробляти стандарти та норми, удосконалити метод правового регулювання, який сприятиме створенню сприятливих умов для виробників, надавати підтримку фермерам й інвесторам, а також ще більше розвивати і вдосконалювати систему сертифікації та маркування для органічної аквакультури. Розвиток органічної аквакультури в Україні потребує адаптації відповідних інструментів регулювання, спрямованих на забезпечення державної підтримки суб'єктів господарювання в цій галузі, й може включати в себе такі аспекти, як фінансова підтримка рибних ферм, механізми підтримки для впровадження інновацій в органічній аквакультурі, взаємодію задля впровадження передових практик і новітніх ресурсозберігаючих технологій.

Зауважимо, що органічна аквакультура визнана відносно новою сферою органічного виробництва порівняно з органічним сільським господарством, де є багаторічний досвід лише на рівні окремих господарств. Подальше збільшення переходу рибних господарств на органічне виробництво призведе до збільшення досвіду, технічних знань для розвитку, що має бути відображено у правилах виробництва органічної аквакультури в умовах економічних викликів.

Література

1. Бондар О.Г. Розвиток органічного сільськогосподарського виробництва і земельна децентралізація: питання кореляції. *Органічне виробництво: право і бізнес: матеріали науково-практичної конференції*. Запоріжжя. 2021. С. 20-24
2. Вдовенко Н.М., Маргасова В.Г. Базові засади адаптації маркетингових стратегій інноваційного конкурентоспроможного розвитку аграрних підприємств в умовах надзвичайних викликів на ринку. *Академічні візії*. 2023. Випуск 15.
3. Гафурова О.В. Принципи органічного виробництва в Україні та ЄС. *Органічне виробництво: право і бізнес: матеріали науково-практичної конференції*. Запоріжжя. 2021. С. 31-35.
4. Гордєєв В.І. Правове забезпечення виробництва органічної продукції аквакультури. *Правові засади ведення органічного землеробства*: зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. Харків, 2017. С. 40-44.
5. Єрмоленко В.М., Черняк Є.О. Деякі правові проблеми органічного виробництва в Україні. *Науковий вісник НУБіП України*. 2014. Випуск 197. Частина 1. С. 40-45.
6. Милованов Є.С., Мельник С. А. Довідник стандартів ЄС щодо регулювання органічного виробництва та маркування органічних продуктів. Львів. 2008. 204 с.
7. Маргасова В.Г., Вдовенко Н. М. Формування маркетингових стратегій інноваційного розвитку підприємств для регулювання виробничої діяльності груп суспільних інтересів на ринку. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна*. 2022. Випуск 35. С. 273-279.
8. Марченко С.І. Особливості правового регулювання рибного господарства в Україні. *Науковий вісник НУБіП України*. 2016. Випуск 243. С. 85-93.
9. Носік В.В. Право на органічне землеробство у контексті здійснення права на безпечне для життя і здоров'я довкілля в Україні. *Правові засади ведення органічного землеробства: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції*. Харків. 2017. С. 177-181.
10. Осипенко О., Куземко А. Стратегія біорізноманіття ЄС до 2030 року: Повернення природи у наше життя. Звернення Комісії до Європейського Парламенту, Ради, Європейського Економічно-Соціального Комітету та Комітету Регіонів. Чернівці. 2020. 36 с.
11. Прокопенко К., Удова Л. Сучасний стан та перспективи розвитку органічного виробництва в Україні з думкою про майбутнє. *Економіка і прогнозування*. 2022. № 1. С.160-176.
12. Постанова Ради (ЄС) № 834/2007 від 28.06.2007 року стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів, та скасування Постанови (ЄС) № 2092/91.
13. Регламент Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу 2018/848 від 30 травня 2018 р. про органічне виробництво та про маркування органічних продуктів, а також про відміну Регламенту (ЄС) 834/2007 Ради ЄС.
14. Регламент Комісії (ЄС) № 1235/2008 від 8.12.2008, що визначає детальні правила імплементації Регламенту Ради (ЄС) № 834/2007.
15. Постанова комісії (ЄС) № 889/2008 від 05.09.2008 р. Детальні правила щодо органічного виробництва, маркування і контролю для впровадження Постанови Ради (ЄС) № 834/2007 стосовно органічного виробництва і маркування органічних продуктів.
16. Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European economic and social committee and the Committee of the regions A Farm to Fork Strategy for a fair, healthy and environmentally-friendly food system Європейська Комісія. Брюссель. 2020.

References

1. Bondar, O.H. (2021). «Development of organic agricultural production and land decentralization: the issue of correlation.». *Orhanichne vyrobnytstvo: pravo i biznes*. [Rozvytok orhanichnoho sil's'kohospodars'koho vyrobnytstva i zemel'na detsentralizatsiia: pytannia koreliatsii]. Proceeding of the Materials of the scientific and practical conference. pp. 20-24
2. Vdovenko, N.M., Marhasova, V.H. (2023). «Basic principles of adaptation of marketing strategies for innovative competitive development of agricultural enterprises in conditions of extraordinary challenges on the market». *Akademichni vizii*. Issue 15.
3. Hafurova, O.V. (2021). «Principles of organic production in Ukraine and the EU». *Orhanichne vyrobnytstvo: pravo i biznes*. [Pryntsyru orhanichnoho vyrobnytstva v Ukraini ta YeS]. Proceeding of the Materials of the scientific and practical conference. Zaporizhzhia. pp. 31-35.

4. Hordieiev, V.I. (2017). «Legal support for the production of organic aquaculture products». *Pravovi zasady vedennia orhanichnoho zemlerobstva*. [Pravove zabezpechennia vyrobnytstva orhanichnoi produktsii akvakul'tury]. Proceeding of the Materials of the Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Kharkiv. pp. 40-44.
5. Yermolenko, V.M., Cherniak, Ye.O. (2014). «Some legal problems of organic production in Ukraine». *Naukovyj visnyk NUBiP Ukrainy*. Issue 197. Part 1. pp. 40-45.
6. Mylovanov, Ye.S., Mel'nyk, S. A. (2008). *Dovidnyk standartiv YeS schodo rehuliuвання orhanichnoho vyrobnytstva ta markuvannia orhanichnykh produktiv*. [Handbook of EU standards on regulation of organic production and labeling of organic products]. L'viv. Ukraine.
7. Marhasova, V.H., Vdovenko, N. M. (2022). «Formation of marketing strategies for innovative development of enterprises to regulate production activities of public interest groups on the market». *Naukovi zapysky L'vivs'koho universytetu biznesu ta prava. Seriya ekonomichna*. Issue 35. pp. 273-279.
8. Marchenko, S.I. (2016). «Peculiarities of legal regulation of fisheries in Ukraine». *Naukovyj visnyk NUBiP Ukrainy*. Issue 243. pp. 85-93.
9. Nosik, V.V. (2017). «The right to organic farming in the context of exercising the right to an environment safe for life and health in Ukraine». *Pravovi zasady vedennia orhanichnoho zemlerobstva*. [Pravo na orhanichne zemlerobstvo u konteksti zdijsnennia prava na bezpechne dlia zhyttia i zdorov'ia dovykillia v Ukraini]. Proceeding of the Materials of the International Scientific and Practical Conference. Kharkiv. pp. 177-181.
10. Osypenko, O., Kuzemko, A. (2020). *Stratehiia bioriznomanittia YeS do 2030 roku: Povernennia pryrody u nashe zhyttia. Zvernennia Komisii do Yevropejs'koho Parlamentu, Rady, Yevropejs'koho Ekonomichno-Sotsial'noho Komitetu ta Komitetu Rehioniv*. [Biodiversity Strategy of the EU until 2030: Returning nature to our life. Appeal of the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions]. Chernivtsi. Ukraine.
11. Prokopenko, K., Udova, L. (2022). «The current state and prospects for the development of organic production in Ukraine with a view to the future». *Ekonomika i prohnozuvannia*. № 1. pp.160-176.
12. Postanova Rady (YeS) № 834/2007 vid 28.06.2007 roku stosovno orhanichnoho vyrobnytstva i markuvannia orhanichnykh produktiv, ta skasuvannia Postanovy (YeES) № 2092/91. [Council Resolution (EC) No. 834/2007 dated 28.06.2007 regarding organic production and labeling of organic products, and repeal of Resolution (EEC) No. 2092/91].
13. Rehlement Yevropejs'koho Parlamentu ta Rady Yevropejs'koho Soiuzu 2018/848 vid 30 travnia 2018 r. pro orhanichne vyrobnytstvo ta pro markuvannia orhanichnykh produktiv, a takozh pro vidminu Rehlementu (YeS) 834/2007 Rady YeS. [Regulation of the European Parliament and the Council of the European Union 2018/848 of May 30, 2018 on organic production and labeling of organic products, as well as repealing Regulation (EC) 834/2007 of the Council of the EU].
14. Rehlement Komisii (YeS) № 1235/2008 vid 8.12.2008, scho vyznachaie detal'ni pravyla implementatsii Rehlementu Rady (YeS) № 834/2007. [Commission Regulation (EC) No. 1235/2008 dated 8.12.2008, which defines detailed rules for the implementation of Council Regulation (EC) No. 834/2007].
15. Postanova komisii (YeS) № 889/2008 vid 05.09.2008 r. Detal'ni pravyla schodo orhanichnoho vyrobnytstva, markuvannia i kontroliu dlia vprovadzhennia Postanovy Rady (YeS) № 834/2007 stosovno orhanichnoho vyrobnytstva i markuvannia orhanichnykh produktiv. [Commission Resolution (EC) No. 889/2008 dated 05.09.2008 Detailed rules on organic production, labeling and control for the implementation of Council Regulation (EC) No. 834/2007 on organic production and labeling of organic products].
16. Communication from the commission to the European Parliament, the Souncil, the European economic and social committee and the Committee of the regions A Farm to Fork Strategy for a fair, healthy and environmentally-friendly food system Yevropejs'ka Komisiia. (2020). [Communication from the commission to the European Parliament, the Council, the European economic and social committee and the Committee of the regions A Farm to Fork Strategy for a fair, healthy and environmentally-friendly food system European Commission]. Briussel'. Belgium.

Стаття надійшла до редакції 10.02.2023 р.